

Τα ξενικά κόμματα από την ίδρυση του ελληνικού κράτους έως τον Κριμαϊκό Πόλεμο.

Από την ακμή στην εξαφάνιση

Καλομοίρης Τηλέμαχος, Ιστορικός-Νομικός, Δρ. Ιστορίας ΑΠΘ

tilemachoskalomoiris@gmail.com

Στόχος της εισήγησης είναι η ανάδειξη του τρόπου δημιουργίας και της λειτουργίας των ξενικών κομμάτων στο νεοσύστατο ελληνικό κράτος μέχρι και την ουσιαστική τους εξαφάνιση, μετά τον Κριμαϊκό Πόλεμο. Σημαντικούς σταθμούς της περιόδου αυτής αποτελούν η άφιξη των Βαυαρών, η πολιτική της Αντιβασιλείας, η παραχώρηση συντάγματος και η πολιτική των Μεγάλων Δυνάμεων απέναντι στο ελληνικό κράτος, κατά τον Κριμαϊκό Πόλεμο. Τον Ιανουάριο του 1828, έφτασε στην Ελλάδα ο Ιωάννης Καποδίστριας. Η κατάσταση ήταν διαμορφωμένη και έπρεπε να αντιμετωπίσει τις υπάρχουσες «φατρίες». Ο Καποδίστριας επιδίωξε να συνενώσει κάποιες από τις «φατρίες» και να δημιουργήσει έναν δικό του κομματικό μηχανισμό. Το κόμμα αυτό θα ονομαστεί «κυβερνητικό» και θα αποτελέσει τον πυρήνα του μετέπειτα «ρωσικού» κόμματος. Μετά την ίδρυση του ελληνικού κράτους το 1830 και την άφιξη του βασιλιά Όθωνα επιδιώχθηκε η εγκαθίδρυση ενός κράτους δυτικού τύπου. Κατά την πρώτη δεκαετία διακυβέρνησης του Όθωνα, το πολιτικό σύστημα βασιζόταν στην βασιλική απολυταρχία. Αρχικά ενισχύθηκε από τον Όθωνα το «αγγλικό» κόμμα, λιγότερο το «γαλλικό» και περιφρονήθηκε εντελώς το «ρωσικό». Η στάση της Αντιβασιλείας απέναντι στα κόμματα μπορεί να χαρακτηριστεί δυσμενής. Τα κόμματα της εποχής ταυτίστηκαν με την Μεγάλη Δύναμη, στην οποία στήριζαν τις ελπίδες τους για υποστήριξη στο όραμα της απελευθέρωσης των αλύτρωτων Ελλήνων, και ονομάστηκαν αντίστοιχα «αγγλικό», «γαλλικό» και «ρωσικό». Στα τέλη της δεκαετίας του 1830 ο Όθων ακολούθησε φιλορωσική πολιτική. Ο Όθων προσπαθούσε να ικανοποιήσει τότε μία Μεγάλη Δύναμη και τότε την άλλη. Το 1841 τοποθέτησε τον «αγγλόφιλο» Αλ. Μαυροκορδάτο στο Υπουργείο των Εξωτερικών, καθώς και τον, επίσης «αγγλόφιλο», Σπ. Τρικούπη στην ελληνική πρεσβεία στο Λονδίνο. Μετά την παραίτηση του Μαυροκορδάτου από την πρωθυπουργία σημειώνεται αύξηση της επιρροής του «γαλλικού» κόμματος (πρωθυπουργία Δ. Χρηστίδη). Μετά την επανάσταση της 3^{ης} Σεπτεμβρίου 1843 αρχίζει η περίοδος της συνταγματικής μοναρχίας. Η κυβέρνηση, που σχηματίστηκε μετά την παραχώρηση συντάγματος, είχε εκπροσώπους και από τα τρία κόμματα (πρωθυπουργός Α. Μεταξάς του «ρωσικού» κόμματος). Το 1844 σχηματίζει κυβέρνηση πάλι ο Αλ. Μαυροκορδάτος. Μετά τις εκλογές του 1844 σχημάτισε κυβέρνηση Ι. Κωλέττης (συνασπισμός «γαλλικού» και «ρωσικού» κόμματος). Το 1847 αναλαμβάνει την πρωθυπουργία ο «γαλλόφιλος» Κίτσος Τζαβέλλας. Το 1848 ανέλαβε πρωθυπουργός ο Γ. Κουντουριώτης, ο οποίος δεν συμμετείχε σε κάποιο από τα ξενικά κόμματα. Ακολούθως σχηματίζει κυβέρνηση ο Κ. Κανάρης χωρίς τη συμμετοχή στελεχών του «αγγλικού» κόμματος. Αυτό το γεγονός οδηγεί σε ταπεινωτικές εκ μέρους της Αγγλίας (επεισόδιο Πατσίφικο, τα «Παρκερικά»). Κατά την διάρκεια του Κριμαϊκού πολέμου (1853-1856) η Αγγλία και η Γαλλία παρενέβησαν κατά της εμπλοκής της Ελλάδας στον πόλεμο στο πλευρό της Ρωσίας. Μετά από τον Κριμαϊκό πόλεμο τα ξενικά κόμματα έχασαν μεγάλο μέρος της λαϊκής τους επιρροής.

Βιβλιογραφία

Κολιόπουλος Ιωάννης. 1993. *Νεώτερη Ευρωπαϊκή Ιστορία 1789-1945. Από την Γαλλική Επανάσταση στον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο.*

Θεσσαλονίκη: Βάνιας.

Λάσκαρις Μιχαήλ. 1978. *Το Ανατολικό Ζήτημα*, τ. Α' (1800-1923). Θεσσαλονίκη: Πουρναρά.

Μαρκεζίνης Σπυρίδων. 1966. *Πολιτική Ιστορία της Νεωτέρας Ελλάδος (1828-1964)*, τ. Α' (1828-1862). Αθήνα: Πάπυρος.

Πετρόπουλος Ιωάννης & Κουμαριανού Αικατερίνη. 1977. *Περίοδος βασιλείας του Όθωνος (1833-1862)*, Διαμαντούρος

Νικηφόρος, Περίοδος συνταγματικής μοναρχίας, Παπαδόπουλος Στέφανος, ο Κριμαϊκός Πόλεμος και ο Ελληνισμός,

Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, τόμος ΙΓ', Νεώτερος Ελληνισμός από το 1833 ως το 1881, Αθήνα.

Douglas Dakin. 1989. *Η ενοποίηση της Ελλάδας (1770-1923)*. Αθήνα: ΜΙΕΤ.